

Протокол № 5/2025
засідання Координаційної ради з питань утвердження української
національної та громадянської ідентичності
при Чернігівській обласній державній адміністрації

13.06.2025

м. Чернігів

Присутні: члени Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації (список додається).

Порядок денний:

1. Про стан виконання в 2024 році в Чернігівській області операційного плану заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року.

Доповідач: ШЕМЕЦЬ Андрій Миколайович – директор Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації

2. Про основні засади розроблення проєкту Обласної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на 2026-2030 роки.

Доповідач: ШЕМЕЦЬ Андрій Миколайович – директор Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації

3. Про роботу закладів позашкільної освіти обласного підпорядкування в сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Доповідач: ЖУК Світлана Володимирівна – головний спеціаліст відділу дошкільної, позашкільної освіти, оздоровлення та виховної роботи Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації

4. Про діяльність у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності в Чернігівському районі.

Доповідач: ЛУГИНА Наталія Іванівна – заступник голови Чернігівської районної військової адміністрації

5. Про актуальні питання діяльності Чернігівського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т.Шевченка у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Доповідач: ГЛУХЕНЬКИЙ Андрій Анатолійович – член правління обласного товариства «Просвіта» імені Т.Шевченка

ВИСТУПИВ: ВАЩЕНКО Іван Олександрович, заступник голови Чернігівської обласної державної адміністрації, голова Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації, який привітав присутніх на черговому

засіданні Координаційної ради, оголосив порядок денний та побажав плідної роботи.

1. Про стан виконання в 2024 році в Чернігівській області операційного плану заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року

СЛУХАЛИ: ШЕМЦЯ Андрія Миколайовича – директора Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації, який коротко розповів про стан виконання завдань по пріоритетним напрямам, передбаченим операційним планом заходів з реалізації Стратегії. Зокрема у 2024 році:

1. У рамках напрямку утвердження національної та громадянської ідентичності проведено заходи до державних свят, вшанування подвигу українського народу, інформаційні кампанії, зустрічі з військовослужбовцями, впроваджено патріотичні ініціативи у закладах освіти та молодіжних просторах.

2. В межах напрямку взаємодії державних органів із громадськістю створено Координаційні ради при ОДА, РДА, органах місцевого самоврядування.

3. З метою кадрового забезпечення систематично проводиться підвищення кваліфікації педагогів і працівників сфери, організовано методичну підтримку гри «Сокіл» («Джура»), діє «Школа виховників джур».

4. За напрямком розвитку інфраструктури у сфері утвердження ідентичності у структурі обласного молодіжного центру утворено спеціалізований відділ, також відповідальність за реалізацію політики покладено на профільні структурні підрозділи районних адміністрацій та виконавчих комітетів місцевих рад.

Доповідач зазначив, що детально зі звітом можна ознайомитися на офіційному сайті Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської ОДА в розділі «Державна політика у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності».

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

2. Про основні засади розроблення проєкту Обласної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на 2026-2030 роки

СЛУХАЛИ: ШЕМЦЯ Андрія Миколайовича – директора Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації, який повідомив, що відповідно до розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 05.06.2025 № 740 розпочато роботу над розробленням проєкту Обласної цільової соціальної програми на 2026–2030 роки. Розроблення здійснюється відповідно до Порядку, затвердженого розпорядженням голови ОДА від 05.05.2016 № 245. Метою Програми є утвердження української національної та громадянської ідентичності на основі суспільно-державних

(національних) цінностей через національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання, громадянську освіту, кадрове забезпечення, інституційну взаємодію. Основні напрями Програми узгоджуватимуться з державними пріоритетами у цій сфері і включатимуть: національно-патріотичне виховання, військово-патріотичне виховання, громадянська освіта, взаємопідтримка та співпраця органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства щодо формування української національної та громадянської ідентичності, формування системи кадрового забезпечення сфери. Наразі триває збір пропозицій до переліку заходів від структурних підрозділів ОВА та членів Координаційної ради. Пропозиції приймаються до 15 липня у встановленій формі з обов'язковим зазначенням виконавців, термінів, джерел фінансування та очікуваних результатів. Рекомендовано уникати дублювання заходів інших обласних програм.

У ході обговорення питання:

ВИСТУПИВ: Шкурко Микола Пантелійович, директор БО «Благодійний фонд «Ніжень», який згадав про ряд питань, які пропонувалися до розгляду, але наразі не вирішені. Питання стосувалися створення історико-культурного заповідника «Ніжин – полкове місто Війська Запорозького»; передачі Свято-Миколаївського собору у Ніжині з Української православної церкви Московського патріархату до Православної церкви України; незаконного будівництва на території скверу козацької слави ім. Б. Хмельницького у Ніжині; популяризації українського державотворення доби першої української національної держави Військо Запорозьке та інші.

Було запропоновано врахувати ці питання при плануванні роботи в наступному періоді для сприяння їх вирішенню.

ВИСТУПИВ: Шеμεць Андрій Миколайович – директор Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації, із пропозицією звернутися з цими питаннями до Ніжинської міської ради за сприяння Департаменту культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації.

ВИРІШИЛИ:

1. Інформацію взяти до відома.
2. Членам Координаційної ради надати Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації пропозиції до проєкту Обласної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на 2026–2030 роки до 15 липня 2025 року.
3. Рекомендувати Департаменту культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації спільно із директором БО «Благодійний фонд «Ніжень» Шкурко М.П. підготувати звернення до Ніжинської міської ради щодо порушених проблемних питань, про результати доповідати на наступному засіданні Координаційної ради.

3. Про роботу закладів позашкільної освіти обласного підпорядкування в сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності

СЛУХАЛИ: ЖУК Світлану Володимирівну – головного спеціаліста відділу дошкільної, позашкільної освіти, оздоровлення та виховної роботи Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації, яка розповіла про роботу основних позашкільних комунальних установ, які здійснюють роботу у напрямі утвердження української національної та громадянської ідентичності, продемонструвала слайди зі світлинами з проведених заходів. Вона зазначила, що заклади позашкільної освіти щороку стають осередками десятків ініціатив, спрямованих на формування національно свідомої, творчої та відповідальної особистості. Саме у позашкільній дитина отримує унікальну можливість для глибокого занурення в національну культуру, історію, мистецтво та духовні цінності, формуючи міцний фундамент своєї ідентичності. Була висвітлена діяльність:

- Чернігівської Малої академії наук учнівської молоді, де через науково-дослідницьку діяльність, популяризацію культури, критичне мислення та міжнародні проекти формується патріотична свідомість молоді;

- Чернігівського обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді, який поєднує технічну творчість із національно-патріотичним змістом через конкурси, дослідження і виховні програми;

- Чернігівського обласного Палацу дітей та юнацтва, де художньо-естетична, театральна, кулінарна та самоврядна діяльність гуртків сприяє глибокому зануренню в українську культуру;

- Чернігівської обласної станції юних натуралістів, яка формує екологічну та національну свідомість на основі традицій природокористування, етнобіології та трудового виховання;

- Центру національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді, який є стратегічним осередком формування української ідентичності, реалізує системну роботу через гру «Сокіл» («Джура»), краєзнавчі експедиції, пам'ятні акції та методичну підтримку закладів області.

Зазначено важливість онлайн-проекту «Мріємо та діємо», який у 2024 році об'єднав дітей прикордонних територій у спільному національно-патріотичному просторі.

Доповідачка підкреслила, що досвід закладів позашкільної освіти Чернігівщини переконує: формування української національної ідентичності – це не додатковий компонент, а основа всієї освітньої і виховної роботи. В цих закладах не просто навчають, а формують покоління українців, яке знатиме свої корені, говоритиме українською, захищатиме свою землю і творитиме її майбутнє.

У ході обговорення питання:

Шкурко Микола Пантелійович, директор БО «Благодійний фонд «Ніжень», **ЗАПИТАВ**, який зв'язок між обласними позашкільними закладами і закладами районів і територіальних громад.

Жук Світлана Володимирівна, головний спеціаліст відділу дошкільної, позашкільної освіти, оздоровлення та виховної роботи Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації, **ВІДПОВІЛА**, що заклади обласного підпорядкування є методичними центрами, які координують діяльність всіх закладів по відповідним напрямам в області.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

4. Про діяльність у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності у Чернігівському районі

СЛУХАЛИ: ЛУГИНУ Наталію Іванівну – заступника голови Чернігівської районної військової адміністрації, яка висвітлила ключові напрями роботи в цьому напрямі в Чернігівському районі:

- взаємодія: співпраця на міжрегіональному, міжнародному, міжгалузевому рівні, залучення громадських організацій, благодійних фондів, робота координаційних рад з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності (діють при Чернігівській РДА, при Добрянській, Любецькій, Деснянській, Кіптівській і Гончарівській радах, учасниками засідань є представники всіх громад);

- проєкт «Пліч-о-пліч: Згуртовані громади»: 15 громад, які мають партнерів в різних куточках України;

- міжнародне співробітництво: 8 громад мають зв'язки з муніципалітетами за кордоном;

- мова: участь у радіодиктанті, міжнародних, всеукраїнських мовно-літературних конкурсах;

- музеї: 11 закладів комунальної власності, 10 на громадських засадах, заходи зі збереження національної пам'яті, історії;

- культура: 230 закладів клубного типу, 3 центри культурних послуг, 16 мистецьких шкіл; крім основної діяльності, заходи з ментального здоров'я, для допомоги ЗСУ, збереження і примноження культурних національних надбань;

- українська література: 216 бібліотечних закладів, які також є локаціями для проведення заходів, виставок та ін.;

- створення центрів життєстійкості: вже функціонують в Михайло-Коцюбинській, Добрянській, Городнянській громадах, охоплено майже 4 тис. осіб;

- підвищення рівня громадянської освіти: функціонує університет третього віку у Михайло-Коцюбинській громаді, Народна вища школа у Кіптівській

громаді, проводяться тренінги, семінари з домедичної допомоги, мінної та інформаційної безпеки;

- військово-патріотичне виховання: 14 осередків з вивчення предмету «Захист України», залучення до гри «Сокіл» («Джура»);

- «Пліч-о-пліч всеукраїнські шкільні ліги»: 132 команди, які взяли участь у змаганнях з усіх представлених видів спорту;

- систематичні заходи з національно-патріотичного виховання у закладах освіти;

- інформаційна підтримка: висвітлення заходів, створення патріотичного контенту, підтримка військовослужбовців, ВПО, приклади стійкості.

Важливим є залучення лідерів громадської думки, збільшення кількості учасників, масштабування заходів з утвердження української національної та громадянської ідентичності.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

5. Про актуальні питання діяльності Чернігівського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності

СЛУХАЛИ: ГЛУХЕНЬКОГО Андрія Анатолійовича – члена правління обласного товариства «Просвіта» імені Т.Шевченка, який зауважив, що питання збереження та розвитку української культури, мови наразі дуже актуальне, і потребує активної діяльності як органів влади, так і громадських активістів. Над цим посилено працює і товариство «Просвіта».

Чернігівська «Просвіта» була створена ще у 1906 році Михайлом Коцюбинським. В ті часи її представляли широке коло громадськості, інтелігенції, чиновники, військовослужбовці. Важливо, щоб і зараз не тільки діячі культури займалися питаннями утвердження української ідентичності.

Доповідач зазначив, що «Просвіта» активно долучається до вшанування пам'яті борців за українську державу, до процесів декомунізації та деколонізації, українізації церкви, поширення просвітницької інформації. Зокрема, 9 червня в Троїцькому соборі в Чернігові вперше богослужіння відбулося українською мовою. В Музеї боротьби за відновлення незалежності України на Чернігівщині, де зараз збирається «Просвіта», в Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Софії та Олександра Русових, проводяться заходи, проходять презентації книг. За участі просвітян було реалізовано низку культурно-просвітницьких видань, зокрема «Шрагівські читання», «Цеглинка для рідного храму», «100 днів широкої війни», що сприяють збереженню історичної пам'яті та формуванню національної ідентичності.

В «Просвіті», як і в інших громадських організаціях, спостерігається кадровий голод, адже багато активістів пішли воювати на фронт. Із 9 членів правління 4 зараз у лавах ЗСУ. Ми розуміємо, що організація потребує реформування, про його шляхи описано в «Білій книзі «Просвіти», вона є у відкритому доступі у бібліотеках, на сайті облдержадміністрації.

Тож, не зважаючи на певні успіхи, не можна зупинятися на досягнутому, потрібно об'єднувати зусилля, продовжувати утверджувати українську ідентичність, боротися за нашу державність, враховуючи помилки попередніх поколінь. А «Просвіта» готова до співпраці.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

За результатами розгляду та обговорення питань порядку денного засідання Координаційна рада вирішила:

1. Узяти до відома надану доповідачами інформацію.
2. Членам Координаційної ради надати Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації пропозиції до проекту Обласної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на 2026–2030 роки до 15 липня 2025 року.
3. Рекомендувати Департаменту культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації спільно із директором БО «Благодійний фонд «Ніжень» Шкурко М.П. підготувати звернення до Ніжинської міської ради щодо інформування про стан розгляду питань створення історико-культурного заповідника «Ніжин – полкове місто Війська Запорозького»; передачі Свято-Миколаївського собору у Ніжині з Української православної церкви Московського патріархату до Православної церкви України; незаконного будівництва на території скверу козацької слави ім.Б.Хмельницького у Ніжині. Про результати доповісти на наступному засіданні Координаційної ради.

Голова Координаційної ради

I. Ващенко

Секретар Координаційної ради

Т.Таланцева